

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. – 31. julij 2010

OBVESTILO

Ob koncu dekade so padavine zelo ohladile ozračje. Največ dežja je padlo na Obali. Količina se je proti severovzhodu zmanjševala. Najvišje dnevne temperature zraka so večinoma padle pod 20 °C. Tla so bila v začetku dekade izsušena zaradi daljšega obdobja vročinskega in sušnega stresa. Ponekod so bila v najslabšem stanju letos. Narava si je ob obilnem dežju za kratek čas opomogla. Na presušeni tleh so močni nalivi največ problemov povzročili na Obali, kjer so sprožili erozijske procese. Oskrba koruze z vodo je v trenutnem obdobju metličenja ter kasnejšega svilanja in polinacije ključna za dober pridelek.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Dekada se je še začela z visokimi dnevnimi temperaturami, ki so dosegale precej preko 30 °C. Nekaj dežja je padlo že 24. julija, plohe in nevihte so celotno Slovenijo zajele 29. julija. Največ dežja je padlo na Obali, do 150 mm. Proti osrednji in severozahodni Sloveniji se je količina padavin manjšala, večinoma na 50 do 70 mm. Še manj je padlo na vzhodu. Na Kredarici je celo snežilo. Padavine so zelo ohladile ozračje. Povprečne dnevne temperature zraka so padle tudi do 5 °C pod dolgoletno povprečje, v nekaterih krajih pa so bile tudi nižje od najnižjih vrednosti povprečnih dnevnih temperatur zraka v obdobju 1971-2000. Dosegale so le vrednosti okoli 16 °C. Tudi najvišje dnevne temperature zraka so večinoma padle pod 20 °C, na Kredarici pa je najnižja dnevna temperatura padla pod 0 °C. V zadnjih dneh se je spet ogrelo.

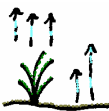
STANJE RASTLIN

Narava si je ob obilnem dežju za kratek čas opomogla po močnem vročinskem in sušnem stresu v preteklih tednih. Na presušeni tleh so močni nalivi največ problemov povzročili na Obali, kjer so sprožili erozijske procese. Ohladitev je povzročila, da se je zmanjšalo tudi izhlapevanje iz tal in rastlin, vrednosti so v večjem delu Slovenije padle na 2 litra na kvadratni meter. Dež je povsod po Sloveniji popravil izčrpano zalogo vode v tleh. Kljub dežju posledice sušnega in vročinskega stresa postopno izginjajo na izsušeni travni ruši, koruzi ter zelenjavi.

V večjem delu Slovenije je po zadnjih padavinah trenutna preskrba rastlin z vodo zadovoljiva.

Koruzi je v fazi metličenja. Oskrba z vodo v obdobju metličenja ter kasnejšega svilanja in polinacije je ključna za dober pridelek. Vreme je bilo ugodno za vrh obiranja breskev v Vipavski dolini in na Goriškem.

Ob koncu julija pa je znana tudi ocena pridelka pšenice. Po informacijah Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je bil v Pomurju povprečen pridelek zgodnje pšenice okrog 5 t/ha. Ti posevki so bili nekoliko prizadeti zaradi bolezni (*Septoria*, *Fusarium*). Zaradi suše so bila zrna drobnejša, izpita. Srednje pozne in pozne sorte so po pričakovanjih dale višje pridelke (7 t/ha). V Podravju in Posavju so bili posevki prav tako lepi, pričakujejo se nekoliko nadpovprečni pridelki. V zahodni Sloveniji je pridelek predvidoma slabši od povprečja zaradi prekomernih padavin.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

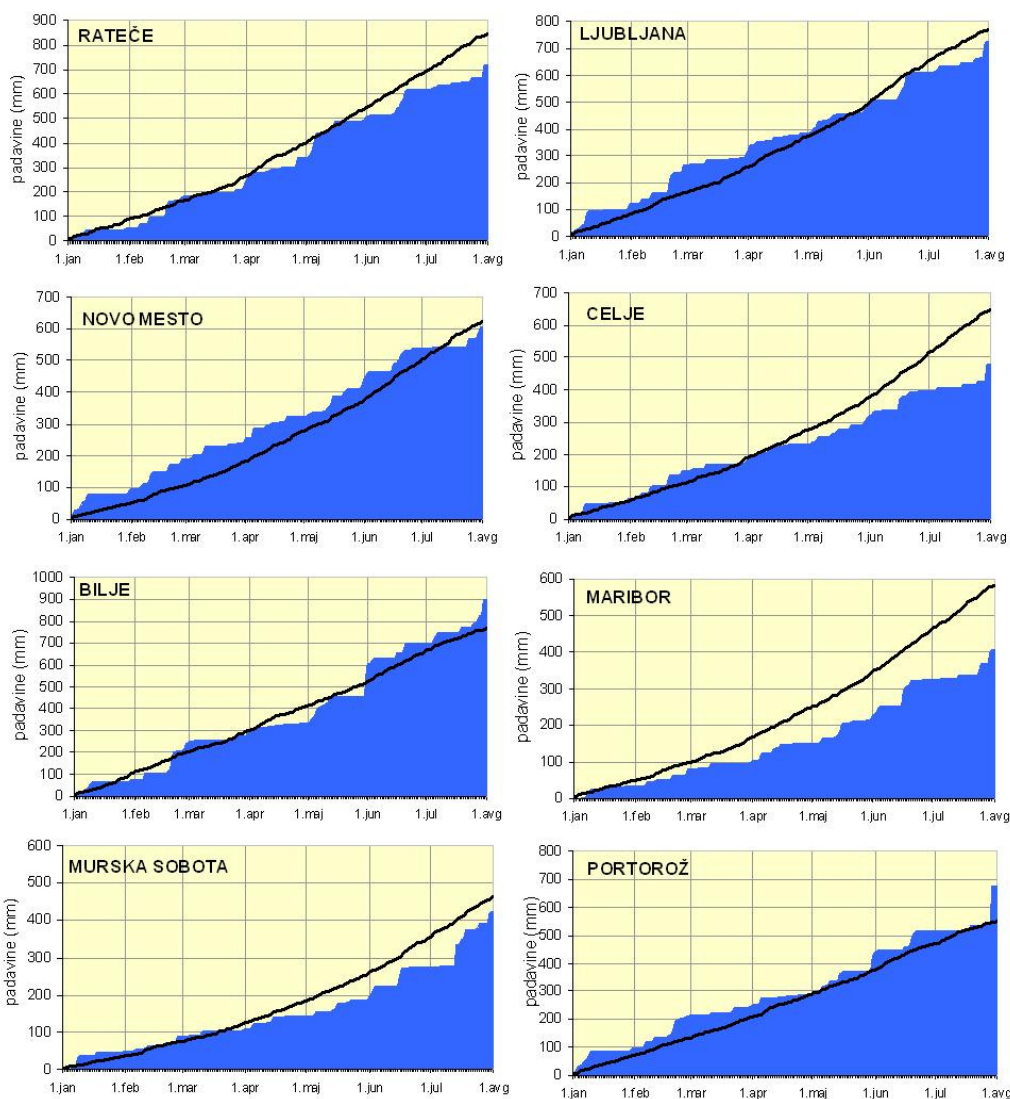
V začetnih dneh dekade, ko je bilo ozračje še pregreto, je bilo tudi izhlapevanje iz rastlin visoko, večinoma nad 6 mm dnevno. Ko se je ohladilo, se je izhlapevanje skoraj ustavilo, večinoma je izlapevalo le 2 mm dnevno. V zadnjih dneh so se vrednosti spet dvignile proti 5 mm. Vodna bilanca zadnjega tedna je zaradi obilnih padavin pozitivna, a v Prekmurju dosega le nekaj mm. Skupna vegetacijska vodna bilanca je pozitivna le na Goriškem.

VODA V TLEH

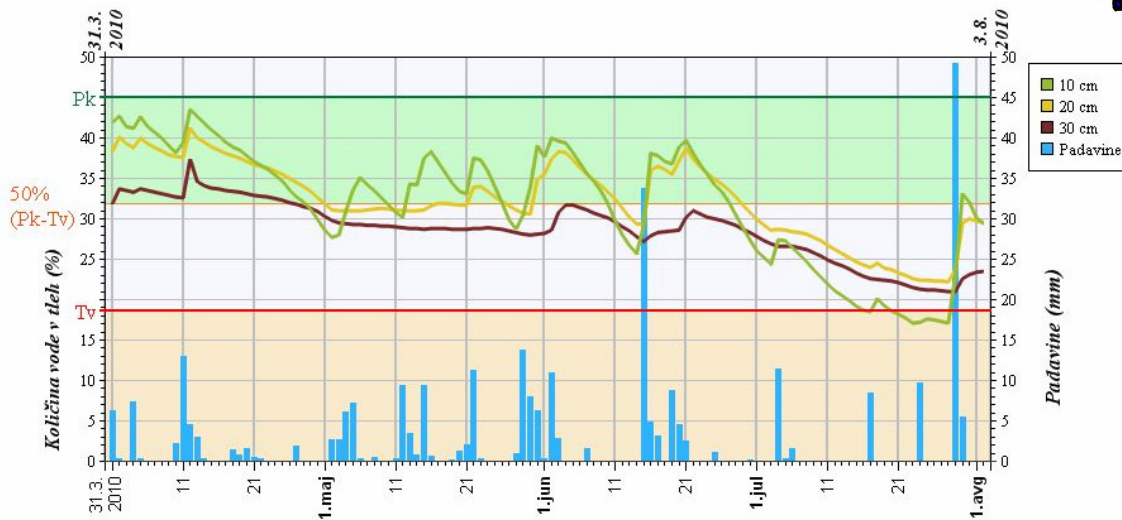
Tla so bila v začetku dekade izsušena zaradi daljšega obdobja izredno visokih temperatur zraka. Ponekod so bila v najslabšem stanju letos, stanje vode je bilo na točki venenja. Obilne padavine, ki so s seboj prinesle tudi ohladitev, s tem pa zelo znižane vrednosti izhlapevanja, so stanje po vsej državi popravile. Predvsem na zahodu se je talni vodni rezervoar spet napolnil. Najmanj padavin je bilo na severovzhodu, tako se je tudi količina vode v tleh najmanj povečala v Prekmurju, kjer je v tem vegetacijskem obdobju že ves čas stanje najslabše.

Padavine v letu 2010 v primerjavi s povprečjem 1961-1990

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine

CELJE, 1. 4. – 31. 7. 2010

Pk = zgornja meja vode v tleh

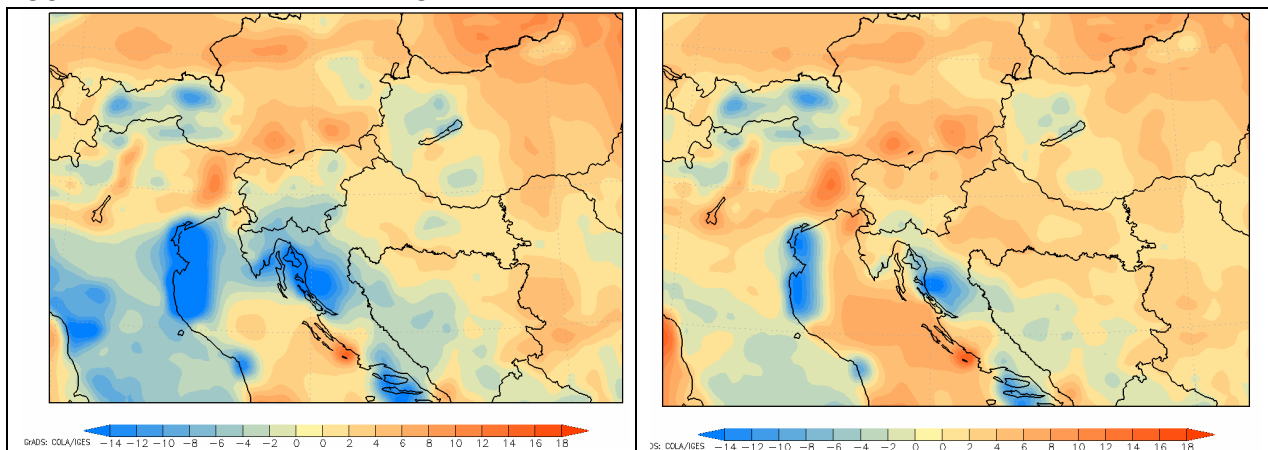
50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

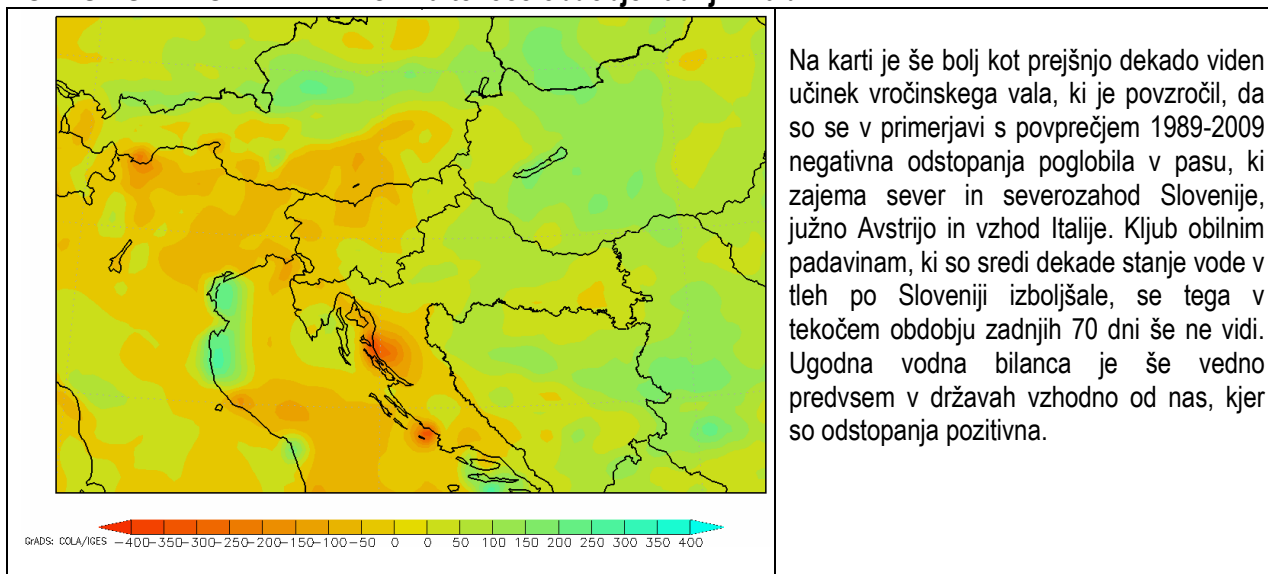
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5°C od 1. januarja do 29. julija 2010 (levo) in od 1. aprila do 29. julija 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

Odstopanja temperaturne vsote od začetka januarja in od začetka aprila do 29. julija 2010 so se zaradi močne ohlavitve sredi deкаде pomaknila spet nekoliko proti ravnovesnemu stanju oziroma v še večja negativna odstopanja, kjer so bila ta že do sedaj opazna. V severni Sloveniji se presežki vsote od začetka januarja gibljejo od 20 do 40 stopinjskih dni, v osrednji in južni Sloveniji so odstopanja negativna, še nekoliko bolj pa v precejšnjem delu severne Italije. Pri vsoti od 1. aprila so odstopanja večinoma malenkost pozitivna, v Sloveniji do 40 stopinjskih dni, ponekod v sosednjih državah pa še nekaj razredov bolj.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

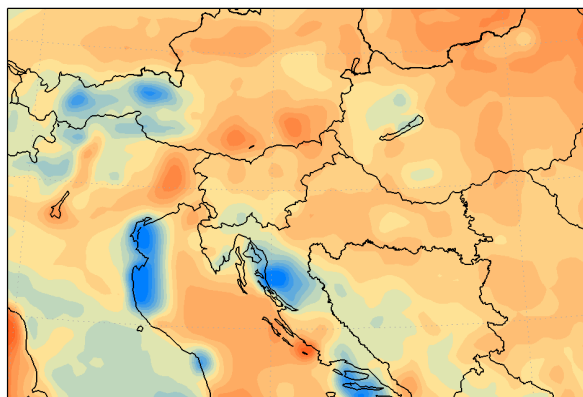

Na karti je še bolj kot prejšnjo dekadno viden učinek vročinskega vala, ki je povzročil, da so se v primerjavi s povprečjem 1989-2009 negativna odstopanja poglobila v pasu, ki zajema sever in severozahod Slovenije, južno Avstrijo in vzhod Italije. Kljub obilnim padavinam, ki so sredi deкаде stanje vode v tleh po Sloveniji izboljšale, se tega v tekočem obdobju zadnjih 70 dni še ne vidi. Ugodna vodna bilanca je še vedno predvsem v državah vzhodno od nas, kjer so odstopanja pozitivna.

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2009).

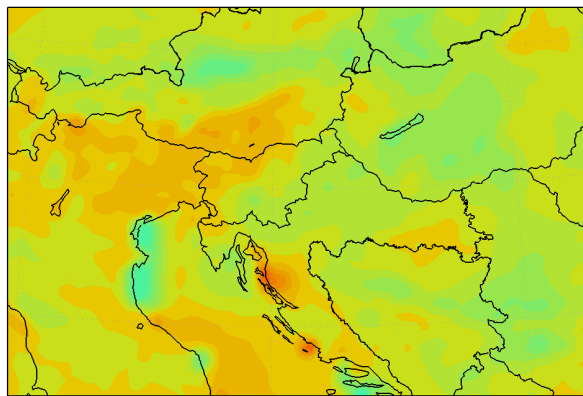
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 8. avgusta 2010

Za tekočo dekada kaže odstopanje vsote temperatur od dolgoletnega povprečja nekoliko zmanjšana pozitivna odstopanja, kar pomeni, da pričakujemo temperature zraka, ki večinoma ne bodo presegale dolgoletnih povprečij. Izjemne vročine v Sloveniji pa tudi v sosednjih državah ne bo.

Na sliki je narisano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 8. avgusta 2010 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2009.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 8. avgusta 2010

Stanje površinske vodne bilance se bo po pričakovanju v tekoči dekadi nekoliko izboljšalo. V določeni meri se bo pokazal še vpliv zadnjih padavin, hkrati pa so tudi napovedane nove padavine, ki bodo polnile talne rezervoarje. Tudi temperature zraka ne bodo izjemno visoke, da bi pretirano sušile tla. Rahlo pozitivna odstopanja od povprečja 1989-2009 tako pričakujemo skoraj po celi državi z izjemo severozahoda in skrajnega zahodnega roba.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 8. avgusta 2010 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje (mm).

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.